

**Олександрійська міська рада
Управління культури і туризму
Централізована бібліотечна система**

**Календар знаменних і
пам'ятних дат Олександрії
на 2017 рік**

Календар знаменних і пам'ятних дат Олександрії на 2017 рік /упоряд. Троцюк Т., Школа О. – Олександрія, 2016. - 30 с.

Календар містить матеріали про визначні події історії, суспільно-політичного, громадського та культурного життя міста Олександрії, ювілеї уродженців краю, видатних діячів, установ та закладів.

Видання відкривається хронологічним переліком знаменних і пам'ятних дат 2017 року. Фактографічні відомості поєднуються з бібліографічними описами документів - книг, статей з періодичних видань, електронних ресурсів, систематизованих в алфавітному порядку авторів та назв публікацій. Для зручності користування додано іменний покажчик.

Видання адресовано викладачам, історикам, краєзнавцям, бібліотечним та музейним працівникам, широкому колу читачів.

**Витяг із Додатка до рішення міської ради від 11 липня 2012 року № 645
«Положення про підготовку та видання Календаря знаменних і пам'ятних дат в м.
Олександрії»**

Згідно з Указом Президента України від 02.12.1995 та змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 21.01.1999 № 70/99 пам'ятні дати історичних подій, ювілеї підприємств, установ і організацій **вперше відзначаються в першу 50-ту річницю, ювілеї та вшанування пам'яті видатних людей - у день п'ятдесятиріччя від дня народження.**

Наступні відзначення пам'ятних дат історичних подій, ювілеїв підприємств, установ і організацій проводяться не раніше як через 25 років, ювілеїв та вшанування пам'яті видатних людей - 10 років.

Підприємства, установи та організації можуть відзначати свої ювілеї за погодженням з місцевими органами виконавчої влади, залежно від підпорядкованості.

До Календаря знаменних і пам'ятних дат відбираються:

- роковини значних історичних подій на території міста;
- дати подій суспільно-політичного руху;
- дати географічних відкриттів;
- дати, що відображають важливі події культурного життя краю;
- дати заснування місцевих промислових, енергетичних, транспортних, сільськогосподарських, торговельних підприємств, відкриття установ культури, науки, учбових закладів;
- дати, пов'язані з життям і діяльністю визначних місцевих діячів, знатних земляків, уродженців краю, а також тих осіб, чиє перебування в місті або діяльність залишили помітний слід у його історії, вплинули на його розвиток, культуру.

При відборі персональних дат критерієм служить відношення даної особи до міста, а саме краєзнавчий аспект її діяльності.

Включаються дати, присвячені тим уродженцям міста, чиє життя і діяльність проходили поза його межами, але вони проявили себе в багатьох галузях науки, культури, громадського життя і вплинули на їх розвиток.

Включаються до Календаря знаменних і пам'ятних дат ювілейні дати визначних людей, що пов'язані з містом лише якоюсь подією.

До основних дат відносяться ті дати, значення яких особливо вагоме для міста саме у наступному році, а також зовсім «круглі» - 100, 200, 300 і т.ін. років, та ті, що відзначаються громадськістю згідно з постановами ЮНЕСКО, органів влади, громадських організацій.

До основних дат подається текстова довідка і список літератури.

Дати, які не увійшли в основний список, відображаються у загальному переліку за хронологічним порядком. До нього включаються дати:

- не висвітлені у літературі або висвітлені недостатньо;
- відзначені як основні у попередніх випусках «Календаря знаменних і пам'ятних дат» або інших посібниках.

ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ М. ОЛЕКСАНДРІЇ У 2017 РОЦІ:

Січень

15 січня 90 років від дня народження Заболотнього Василя Івановича (1927), ветерана Другої світової війни, Почесного громадянина міста Олександрії.

24 січня 130 років з дня відкриття Олександрійської громадської бібліотеки (1887)

25 січня 60 років від дня народження Колосовської Олени Данилівни (1957) - поетеси, журналіста.

Лютий

14 лютого 80 років від дня народження Кохана Анатолія Ілліча (1937-2012) - лікаря, кандидата медичних наук, журналіста, краєзнавця, лауреата обласної краєзнавчої премії ім. В.Ястребова (2007 р.)

Березень

1 березня 80 років від дня народження Бузаневої Євгенії Вікторівни (1937) - фізика, доктора фізико-математичних наук (1988).

14 березня 70 років від дня народження Повелька Кузьми Івановича (1947) - прозаїка, журналіста.

31 березня 180 років від дня народження Гороновича Івана Івановича (1837-1909) - юриста, кандидата права, статського радника, земського діяча, першого голови Олександрійської земської управи.

Квітень

7 квітня 80 років від дня народження Овчара Миколи Яковича (1937), музиканта, художника, керівника самодіяльного естрадного оркестру «Тоніка».

Червень

10 червня 50 років тому відбулося урочисте відкриття Олександрійського краєзнавчого музею (10.06.1967).

20 червня 100 років від дня народження Худякової Антоніни Федорівни (1917- 1998) - Героя Радянського Союзу, військової льотчиці, Почесного громадянина міста Олександрії.

21 червня 100 років від дня народження Єдкаїна Віктора Дмитровича (1917-1993) - льотчика, аса, учасника Другої світової війни, Героя Радянського Союзу.

26 червня 80 років від дня народження Колеснікова В'ячеслава Гавриловича (1937) - журналіста, поета, прозаїка, краєзнавця.

Липень

27 липня 100 років від дня народження Фурлета Олександра Панасовича (1917- ???) – розвідника.

Серпень

2 серпня 70 років від дня народження Давиденко Володимира Андрійовича (1947) - заслуженого діяча науки та техніки України, вченого.

9 серпня 80 років від дня народження Лісовського Ореста Михайловича (1937) - лікаря-анестезіолога вищої категорії, Заслуженого лікаря України.

Вересень

18 вересня 90 років від дня народження Попова Івана Федоровича, Почесного громадянина міста Олександрії, Почесного шахтаря.

30 вересня 130 років від дня народження Бачинського Михайла Опанасовича (1887-1937), українського історика.

Листопад

8 листопада 30 років з дня відкриття Олександрійського музею Миру (1987). Нині у складі Олександрійського міського музейного центру ім.А.Ф.Худякової.

Грудень

20 грудня 60 років від дня народження Жванка Валерія Івановича (1957) - вчителя, краєзнавця, журналіста, фотографа.

Дати та події, щодо яких встановлено лише рік

50 років з дня заснування ДНЗ (ясла-садок) №20 (1967)

50 років з дня заснування ДНЗ (ясла-садок) №21 (1967)

60 років з дня створення Бюро Технічної Інвентаризації (БТІ).

60 років з дня створення Олександрійського народного театру (1957).

90 років (1927) тому в місті Олександрія з'явився перший трактор марки «Форзон».

100 років від дня народження Горовецького Івана Феофановича (1917-?) - Героя Соціалістичної праці (1966).

100 років з дня виходу в Олександрії щотижневої газети «Трудове життя» (1917).

Дні пам'яті

8 лютого - День пам'яті Горобця Степана Христофоровича (1913—1942), Героя Радянського Союзу.

13 березня - День пам'яті Оксанича Федора Федоровича (1914-1997), Заслуженого вчителя УРСР.

15 листопада - День пам'яті Бондаренка Івана Максимовича (1918-1997), Героя Радянського Союзу.

В 2017 році виповнюється:

15 січня

**90 років від дня народження Заболотнього Василя Івановича (1927),
ветерана Другої світової війни, Почесного громадянина міста Олександрії**

Заболотній Василь Іванович народився 15 січня 1927 року в с. Кам'янці на Житомирщині.

Ветеран Великої Вітчизняної війни. У період фашистської окупації пізнав усі жахи і страхіття німецьких звірств. Його тричі намагалися відправити до Німеччини, але щасливий збіг обставин допоміг уникнути неволі.

В 1944 році, після звільнення села від окупантів, був мобілізований до лав Радянської Армії і направлений служити у Дагестан. За тривалий час служби – 7 років, проявив сміливість, мужність, брав участь у

бойових діях на території Північного Кавказу.

Після Великої Вітчизняної війни 52 роки працював в Олександрії, з них 32 – начальником бюро інвентаризації. 18 років був депутатом міської ради. Будучи головою комісії по житлово-комунальному господарству, ініціював благоустрій доріг на вулицях С.Лазо і Набережній.

Нагороджений орденом «За мужність» та 14 медалями, з них – 2 знаки Кіровоградської ОДА «З добром до людей».

З 1987 року Василь Іванович член міської ради ветеранів. Велику виховну роботу проводить серед молоді міста, виступаючи в школах, музеях та бібліотеках, а також серед ветеранів Олександрійщини. З 2002 року Василь Іванович голова прес-групи ради ветеранів. З його ініціативи в газетах друкуються замітки про учасників бойових дій Великої Вітчизняної війни, партизан-підпільників.

В 2013 році була випущена і презентована книжка про ветеранів – учасників бойових дій по матеріалах, які записав з уст живих учасників бойових дій Василь Іванович Заболотній.

Бібліографія:

1. *Життя почалось спочатку 22 червня 1941 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://alnews.com.ua/history/person/1093-zhittya-pochalos-spochatku-22-cherwnya-1941-roku> . – Назва з екрану. - Дата звернення: 14.08.2016*

24 січня

**130 років з дня відкриття
Олександрійської громадської бібліотеки (1887)**

Думка про відкриття в повітовому місті Олександрія публічної бібліотеки виникла у 1886 році. В «Юбилейном отчете Александрийской общественной библиотеки» читаємо «небольшой кружок александрийской интеллигенции во главе с местным головою Иваном Тимофеевич Паученко, в средних числах

мая 1886 г. разослал и расклеил печатные приглашения всем желающим собраться 25 мая того же года в зале Городской думы для обсуждения вопроса о предполагаемой библиотеке». Незабаром відбулося засідання, на якому був прочитаний і схвалений проект «Статуту Олександрійської громадської бібліотеки». 1 серпня 1886 року статут був затверджений заступником Міністра внутрішніх справ сенатором Плеве.

20 жовтня 1886 року відбулися перші збори членів-засновників для визначення кількості директорів бібліотеки та їх обрання. Першими директорами були: А.Ф.Якубовський, О.І.Цивчинський, П.Л.Волотковський, священник В.М. Никифоров та доглядач училища М. Андрієвський.

А 11 (24 н.ст.) січня 1887 р. відбулося урочисте відкриття Олександрійської громадської бібліотеки. За пожертвування і заслуги перед бібліотекою Почесними членами були обрані олександрійці: Кефала М.О., Кефала В.Л., Горонович І.І., Зерваницький М.І., Парфацька К.А., Паученко І.Т., Якубовський А.Ф.

Згідно Уставу, «Александрійская общественная библиотека учреждается с целью доставления жителям г. Александрии и его окрестностей возможно большего облегчения в делах самообразования».

Так як засновником бібліотеки був міський голова, то першою на допомогу бібліотеці прийшла Міська дума, яка вже на першому засіданні ухвалила надати для бібліотеки безкоштовно приміщення в міській Управі та видавати щороку у вигляді допомоги 100 карбованців. У 1894 році Олександрійська міська дума «проявила новое доказательство своего сочувственного отношения к библиотеке» і додала ще 100 карбованців - «спеціально для образования фонда на постройку здания библиотеки и подарила место для нее».

Бібліотекою мали право користуватися всі: «в читальне даром, и вне читальни (на дому) - за плату в год 5 руб., полгода 3 руб. и в месяц 50 коп.». Підтвердженням того, що основною метою бібліотеки була допомога тим, хто вчиться, хто прагне до знань, засвідчує той факт, що з 1896 р. була введена пільгова читацька плата 2-го розряду 25 коп. в місяць, з правом отримання однієї книги для читання вдома. З 1897 р. для вчителів земських шкіл Олександрійського повіту було надано право безкоштовно користуватись бібліотекою на протязі канікул.

Бібліотека і читальня були відкриті з 10.00 год. до 13.00 год. та з 18.00 год. до 22.00 год.

Вже з 7 січня 1887 р. на посаду помічниці бібліотекаря, була запрошена А.А.Волотковська, яка пропрацювала тут 25 років.

Бібліотека, за свідченням документів, постійно збільшувала перелік безкоштовних послуг. При цьому знаходила підтримку в рішенні своїх проблем як з боку міської так і земської управи. Наприклад, Олександрійське земство, на протязі 20-ти років (1888-1909 рр.) виділяло бібліотеці кожен рік по 200 крб. для того, щоб вчителі земських шкіл безкоштовно користувалися книгами.

Приміщення бібліотеки в Міській Управі (по вул. Казначейській, зараз – 6-го Грудня) виявилось не зовсім зручним, тому що часто бібліотека повинна була зачинятися на час засідань Думи, мирових суддів, і тому бібліотека була переведена спочатку в приміщення поряд з Міською Управою, а з червня 1903 року перейшла в спеціально орендоване приміщення і одержала ще 100 карбованців допомоги на опалення.

В різні роки директорами бібліотеки були видатні олександрійці: священник Василь Никифоров – перший краєзнавець міста; нотаріус Антон Федорович Якубовський – ініціатор заснування бібліотеки. Достовірно відомо, що відома в місті сім'я Чижевских приймала безпосередню участь в діяльності бібліотеки. Іван Костянтинівич – був одним із директорів бібліотеки, а Марія Дмитрівна – довгий час була помічником директора, з її ініціативи в бібліотеці було відкрито дитячий відділ.

Перший Алфавітний каталог Олександрійської громадської бібліотеки датується 1888 роком (дозволений цензурою 20 січня 1888 р.) і надрукований в друкарні Райхельсона.

Перший систематичний каталог, складений «по плану, позволяющему удобно обращаться с журнальным материалом» був каталог укладений Миколою Івановичем Борисовим в 1903 році. Ім'я Миколи Борисова, відомо тим, що саме він видав одну з перших карт міста Олександрія. Цей каталог показує точну кількість книг і періодичних видань в бібліотеці в той період, а це – 894 найменування. Найбільшою популярністю серед читачів користувалися періодичні видання (50% від усього числа вимог). Белетристика знаходиться на другому місці (41%). Потім йде дитяча література та педагогіка (4,6%), історична література (2,7%), сільське господарство, географія та подорожі становлять 1,7%.

Серед книг Олександрійської громадської бібліотеки були «Байки» Л. Глібова, твори Старицького, М. Костомарова, «Наймичка» Т. Шевченко, «Горе від розуму» Грибоедова, драматичні твори Островського, поезія О. Пушкіна, романи Л. Толстого, Д.Дефо, Сервантеса, Доде, О.Бальзака, О. Дюма та ін.

Звіти за 1887-1893 рр. показують, що головним джерелом доходів бібліотеки був читацький збір, який з кожним роком збільшувався.

Поповнення книжкового фонду відбувалося не тільки за рахунок передплати періодичних видань. Київський університет св. Володимира, Історичне товариство Нестора Літописця та Імператорське Вільно-економічне товариство «присылали бесплатно свои сочинения, газеты и журналы для пополнения фонда библиотеки, тем самым, уменьшая расходы на приобретение новых книг».

В «Ювілейному звіті бібліотеки» згадується про «підкування дирекції по влаштуванню вечорів, спектаклів і ялинок», які приносили значні прибутки бібліотеці. В важкі 1911-1914 рр. міський театр Чібісова організував благодійні вистави на користь Олександрійської громадської бібліотеки. Таких спектаклів було декілька. Кожна вистава розпочиналась виступами вдячних читачів: «Наша библиотека единственное культурное учреждение, созданное силами интеллигенции. Она является единственным звеном, связывающим обывателя с культурным миром».

В «Доповідях Олександрійського повітового земського зібрання 1910 р.» читаємо, що «Александрийская общественная библиотека всегда шла навстречу просьбам ее читателей, не преследуя каких-либо партийных направлений... благодаря поддержке общества и заботам дирекции... все время могла выполнять свою просветительную задачу: давать здоровый материал для читателя, содействовать его умственному и нравственному развитию».

Бібліографія:

1. «Рецензия на спектакль в пользу библиотеки»//*Александрийский театральный листок.-1911.-№9 (24 апреля).*- с.4.
2. «Спектакль в пользу Общественной библиотеки»// *Александрийский театральный листок.-1911.-№7 (15 апреля).* - с.3
3. *Журналы заседаний Александрийского уездного земского собрания Херсонской губернии. Майской XXXV очередной сессии 1899г. С приложениями докладов управы и комиссий.*- Александрия: Типография Райхельсона,1899.-с.136-137
4. *Каталог Александрийской общественной библиотеки.* - Александрия: Типография Райхельсона,1888 - 44с.
5. *Отчет Александрийской уездной земской управы / О положении земского хозяйства/ за 1893г.*-Александрия:Тип. Райхельсона,1894.-с.56
6. *Троцюк Т.В. Александрийская общественная библиотека: к истории возникновения [Текст] / Троцюк Т.В. // РНБ. История библиотек. Исследования, материалы, документы. Вып.7. - Санкт-Петербург, 2009. - с.15-22.- Библиогр.: с.21-22*

7. Устав Александрійської общественной библиотеки: (Утвержден товарищем (заместителем) Министра внутренних дел, сенатором Плеве 1 августа 1886г.). - Александрия: Тип. Райхельсона, 1886. - с.1
8. Юбилейный отчет Александрійської общественной библиотеки за 1887-1912 гг. - Александрия: Типография Райхельсона, 1912.-с.1

25 січня

**60 років від дня народження
Колосовської Олени Данилівни
(1957)
поетеси, журналістки**

Народилася 25 січня 1957 р. в м. Києві. Але рідним містом вважає Олександрію. Тут пройшло її дитинство, закінчила середню школу, працювала на промислових підприємствах, займалася викладацькою діяльністю, керувала міським телеканалом, була депутатом міської ради 23 скликання.

Інженер-механік і економіст за освітою. Журналістка, поетеса. Керівник літературного клубу «Джерельце» ПК «Світлопільський».

Бібліографія:

1. «Олександрія читає дітям»: (Про зустріч з поетесою О.Колосовської в Олександрійській центральній міській бібліотеці для дітей ім.Ю.Гагаріна) [Електронний ресурс]. - Режим доступа: http://www.library.alexandriya.com/index.php?option=com_content&view=article&id=500:l-r&catid=39:2011-11-27-09-23-16&Itemid=113. – Дата перегляду: 12.09.2016. - Назва з екрану.

14 лютого

**80 років з дня народження
Кохана Анатолія Ілліча
(1937-2012)**

**лікаря, кандидата медичних наук, журналіста, краєзнавця,
лауреата обласної краєзнавчої премії ім. В.Ястребова (2007 р.)**

Анатолій Кохан народився 14 лютого 1937 року в Новограді-Волинському Житомирської області. У тому ж 1937-му його батька - ветеринара Іллю Андрійовича - заарештували за антирадянську діяльність. Його дружина, Іда Авсіївна Кохан, залишившись одна з трьома маленькими дітьми, звернулася за допомогою до Калініна і таки домоглася виправдання чоловіка. Перед війною Ілля Андрійович повернувся додому тяжко хворим - в таборах він заразився сибірською виразкою.

У 1941 році Кохани переїхали до Новгородки, там Анатолій виріс і закінчив школу, звідти у 1954 році виїхав вступати до Харківського медичного інституту на спеціальність «педіатрія».

У 1960 році Анатолій приїхав працювати в Близнюки Харківської області. Жінка, Роза Соломонівна, працювала фтизіатром, Анатолій Ілліч - педіатром і патологоанатомом. У Близнюках у подружжя народилася старша дочка Олена. Там же Анатолій почав писати.

Відпрацювавши в Близнюках призначені три роки, Анатолій виїхав до Олександрії, влаштувався на роботу в дитячу міську лікарню і одночасно продовжував писати. Сам Анатолій Ілліч завжди підкреслював, що він, в першу чергу, дитячий лікар. Мовляв, краєзнавство, журналістика, вірші - це тільки захоплення, які дозволяють переключитися і відпочити від роботи.

У 1979-му в Москві він захистив кандидатську з історії медицини. Потім написав кілька монографій: про земську медицину, про історію охорони здоров'я в Кіровоградській області і т.п. А ще майже тридцять років керував методико-організаційним кабінетом райлікарні.

Краєзнавством Анатолій Ілліч серйозно захопився в 70-х. Працюючи над дисертацією, він паралельно шукав в архівах Ленінської бібліотеки матеріали про улюблене місто і так, між справою, зробив кілька відкриттів, наприклад, знайшов видання «Александрійського театрального листка» - до цього в Олександрії і не підозрювали, що місцевий театр мав власне періодичне видання.

Його перша книга «Олександрія. Путівник» вийшла у 1979 році. Більшість його книг написані у співавторстві: путівник - з журналістом Колесниковим, «Стара Олександрія» - з колекціонером Сурженко, «Театральна Олександрія» - з театралом Біланюк.

З 1963 року в обласних і місцевих газетах постійно друкував краєзнавчі матеріали. Був членом обласного літературного об'єднання «Степ» та Національної спілки журналістів України.

Своє краєзнавче кредо Анатолій Кохан виклав після вручення найпрестижнішої краєзнавчої премії ім. Ястребова: «Не потрібно забувати про те, що патріотизм - це не тільки гордість за свою країну, а й уміння відчувати за неї почуття сорому. Якщо відсутнє почуття сорому, ми ніколи не досягнемо успіху. Ми пишаємося своїми чорноземами, але нам повинно бути соромно, що урожай у нас в два рази менше, ніж там, де землі не такі родючі. Пишаємося Дніпром, але зробили з нього стічну каналу. Намагаємося розвивати туризм, але забуваємо, що для цього повинна бути створена інфраструктура, побудовані хороші дороги, готелі з гарячою водою, ресторани. Олександрія - це моя релігія».

24 липня 2012 року серце лікаря зупинилося в реанімаційному відділенні міської лікарні м.Олександрії.

Автор краєзнавчих книг:

- «Александрія. Путеводитель» (1979) разом з В. Колесниковим,
- «Театральна Олександрія» (2002), в співавторстві з Ю.Ф.Біланюком,
- «Штрихи до портрета Василя Сухомлинського» (2003),
- «Ти наша доля, Олександрія» (2004),
- «Євреї Олександрії» (2004),
- «Стара Олександрія в листівках і фотографіях» (2007) співавтор - Леонід Сурженко;
- та праць з історії медицини.

Бібліографія:

1. Аноко Т. Кохан Анатолій Ілліч [Електронний ресурс]. - Режим доступа: <http://news.kr.ua/2010/03/528/>.- (дата звернення 15.08.2016).- Назва з екрана
2. Володина Т. Заслуженная награда Анатолия Кохана/Т.Володина// Городской курьер. – 2007. - 31 марта. –С.11
3. Голобородько В. Патріот і волонтер свободи Анатолій Кохан / В. Голобородько // Городской курьер. - 2014. - 17 июля. - С. 6.
4. Голобородько В. Анатолій Кохан : поет, якого ми не знали / В. Голобородько // Городской курьер . - 2013. - 4 июля. - С. 1,7.
5. Гора Т. Анатолій Кохан: 10 запитань ювіляру / Т. Гора // Вільне слово. - 2012. - 8 лютого. - С. 4.

6. *Жарко А. Лікар за покликанням і творець від Бога /А.Жарко // Олександрійська правда. -2009. -№22. – С.2*
7. *Земляки-дослідники історії нашого краю // Вільне слово. – 2006. – 7 червня. – С.5*
8. *Карпачева Е. Дело всей его жизни/Е.карпачева // Олександрійський тиждень. – 2007. – 15 лютого. – С.4*
9. *Степанова О. Доктор, котрого нет.../О.Степанова //Украина Центр.- 2012.- 4 вересня*

23 лютого

120 років від дня народження

Мордехай Намір

(1897-1975)

ізраїльського політичного і громадського діяча

Народився 23 лютого 1897 р. в Братолюбівці Олександрійського повіту (нині Долинського району). На початку 1920-х років він навчався в Одеському університеті. За приналежність до сіоністської організації „Поалей Ціон” („Робітники Сіону” – єврейська соціал-демократична робітничка партія) був заарештований і засланий до Сибіру. З 1924-го жив у Палестині. У 1926-1929 році – секретар руху „Ахдут на Авода” (сіоністська соціалістична робітничка партія). У 1929-1936-му очолював статистичний відділ Гістадрута (Федерація Праці, ізраїльські профспілки). У 1936-1943 році році наш земляк – генеральний секретар робітничої Ради Тель-Авіва. У 1940 р. він заарештовувався британськими властями за організацію демонстрації проти їхньої антиєврейської політики. Під час Другої світової війни Намір займався мобілізацією євреїв у британську армію. У 1947-1949 році – член Верховного командування Гагани (оборони). Після створення держави Ізраїль перебував на дипломатичній роботі у Болгарії, Чехословаччині, Румунії. Намір був радником прем'єр-міністра Ізраїлю Голди Меїр у період становлення дипломатичних відносин з СРСР, у 1949-1950 році – посол Ізраїлю в СРСР. З 1951-го – депутат Кнесета (ізраїльського парламенту). З 1951 по 1955 рік – Генеральний секретар Гістадрута, тобто профспілковий лідер Ізраїлю. З 1956 по 1959-й - міністр праці Ізраїлю. Десять років (1959-1969) Намір був мером ізраїльської столиці м. Тель-Авіва, очолював опікунську раду Тель-Авівського університету. Автор праць з економіки, статистики, проблем робітничого руху, мемуарів „Ізраїльська місія у Москві” (1971). У 1975 році Асоціацією профспілок Ізраїлю (Гістадрутом) заснована престижна „Наміровська премія” на честь нашого земляка, генерального секретаря Гістадрута.

Помер 22 лютого 1975 р.

Бібліографія:

1. *Босько В. Наші земляки - творці держави Ізраїль [Електронний ресурс] . - Режим доступу: <http://library.kr.ua/elib/bosko/advokaty/izrael.html> .-(дата звернення 13.07.2016).-Назва з екрана*
2. *Мордехай Намір [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://cs.wikipedia.org/wiki/Mordechaj_Namir .-(дата звернення 13.07.2016).-Назва з екрана*

Березень

1 березня

**80 років від дня народження
Бузанетвої Євгенії Вікторівни
(1937)**

фізика, доктора фізико-математичних наук (1988)

Народилася 1 березня 1937р. в м.Олександрія Кіровоградської обл. Закінчила Київський університет (1959). Захистила кандидатську дисертацію в 1971 р. по темі «Исследование и моделирование процессов в СВЧ диодах Шоттки» (науковий керівник проф. В.І.Стріха). У 1988 р. захистила докторську дисертацію на тему «Электронные процессы в структурах металл-полупроводник с разными типами переходного слоя».

Після закінчення університету залишилась працювати в науково-дослідній лабораторії на кафедрі фізики напівпровідників, де пройшла шлях від інженера до провідного наукового співробітника. Наукові розробки стосуються молекулярної електроніки та біоелектроніки. Розвинула новий напрям - електронні та оптичні явища в наноструктурованих гетеропереходах, пов'язані з нанорозмірними ефектами, що сприяло створенню нових швидкодіючих комп'ютерних систем для космічної та атомних галузей. Результати, одержані в 1995-2001 рр., підсумовують дослідження, які підтримані Грантами УкНТ «Фундаментальні дослідження», CRDF Американського національного фонду наукових досліджень (Grant VC1-338), EU ESPRIT Network of Excellence on the Physics and Technology of the Mesoscopic System (PHANTOMS)7360, EU ESPRIT Project, SBLED/NCO 977037 (Si based light emitting diodes).

Є автором однієї та співавтором двох монографій, співавтором 187 наукових публікацій, була редактором двох книг NATO Series. Постійно керувала та керує практикою та випускними роботами студентів радіофізичного факультету.

Бібліографія:

1. Горчинський О.Д. Бузанетва Євгенія Вікторівна /О.Д. Горчинський //Енциклопедія Сучасної України.Т.3.-К.,2004.-С.550

14 березня

**70 років від дня народження
Повелька Кузьми Івановича
(1947)**

прозаїк, журналіст

Народився 14 березня 1947р. в с.Янівка (тепер с.Іванівка) Олександрівського району в селянській родині. Закінчив Поселянівську восьмирічку, Бобринецьке профтехучилище (1965), другий Харківський індустріально-педагогічний технікум (1973), Кіровоградський інститут сільськогосподарського машинобудування (1981), Київську ВПШ (1987).

Працював причіплювачем, служив у війську, завідував ремонтною майстернею, трудився інженером-діагностом, майстром виробничого навчання.

Друкується з 1979 р. З 1982 р. - на журналістській роботі.

Працював редактором Олександрійських міських газет «Вільне слово» та «Сільський вісник».

Автор художньо-документальної книги «Фатальні три дзвінки» (1994), «Талісман» (1996), віршів у колективній книзі «Джерело» (1992). Член Національної спілки журналістів України.

Бібліографія:

1. Зичемо творчої наснаги!: вітаємо! // Кіровоградська правда. - 2007. - 28 червня. - С.7.
2. Пovelко Кузьма Іванович [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://oblast.kr.ua/catalog/p/1071-povelko-kuzma-ivanovich-14-03-1947-s-ivanivka.html>. - (дата звернення 14.05.2016).-Назва з екрана

31 березня

180 років від дня народження Гороновича Івана Івановича (1837-1909)

**юриста, кандидата права, статського радника, земського діяча,
першого голови Олександрійської земської управи**

Народився І. І. Горонович 31 (18 березня за ст.ст.) 1837 р. в Олександрійському повіті. Юридичну освіту отримав в Київському університеті св. Володимира. На службу поступив в 1864 р. – судовим слідчим в Одеському повітовому суді, потім чиновником управління акцизних зборів Херсонської і частини Таврійської губерній.

З відкриттям в Олександрійському повіті в березні 1865 р. земських установ, його було обрано першим головою земської управи. На цьому посту він перебував до вересня 1871 р. Відмовившись від керівництва земською управою, І.Горонович залишився її гласним до 1904 р. Одночасно, він був і губернським гласним (1868 – 1895), де приймав активну участь і часто виступав з доповідями по різним питанням громадського життя.

Як юриста, в 1869 р. його було обрано почесним мировим суддею, потім - головою і членом з'їзду мирових суддів, дільничним мировим суддею. Він був діяльним членом Київського Юридичного Товариства. Відомо кілька наукових робіт І.Гороновича, серед яких важливе значення має "Исследование о сервитутах". Ця робота і зараз використовується юристами в практичній діяльності.

Власник с. Марто-Іванівка, де на особисті кошти збудував земську школу з ремісничим відділенням і кам'яну церкву.

Помер 2 квітня 1909 р. (ст.ст.), за непідтвердженими даними похований в с. Марто-Іванівка.

Бібліографія:

1. Босько В. Найвидатніші діячі Олександрійського повітового земства: Іван Горонович, Микола Зерваницький. Семен Пищевич та інші [Електронний ресурс] . - Режим доступу: http://n-slovo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=217:the-. - Дата звернення 17.07.2016.- Назва з екрану
2. Веселовский Б. Б.История земства за сорок лет/ Б.Б. Веселовский .- Санкт-Петербург : Изд-во О. Н. Поповой , 1909-1911 .- т.3.-С.318
3. Жахалова Н. В.Никифоров и И.Горонович // Городской курьер.-2008.-№16 (17 апреля).-С.11
4. Жахалова Н.«До последнего просителя доступным, вежливым, неподкупным судьей...» /Н.Жахалова // Городской курьер. -2007. - № 9. – С.4
5. «Некролог И.И.Гороновичу» // Известия Александрийского уездного земства.-1909.-№1

Квітень

7 квітня

80 років від дня народження Овчара Миколи Яковича (1937), музиканта, художника, керівника самодіяльного естрадного оркестру «Тоніка»

Відомий в місті у 70-80 рр. самодіяльний естрадний оркестр «Тоніка» був перлиною всіх найпрестижніших культурно-мистецьких заходів не тільки Олександрії, а й Кіровоградщини. Оригінальність та самобутність цього чудового, талановитого, надзвичайно яскравого колективу була в тому, що це був перший дівочий оркестр в Україні. Його учні - студенти культосвітнього училища, технікумів, школярі і працюючі дівчата. Колектив «Тоніка» - це і чудові вокалісти, солісти, незабутній квартет і професійний конферанс.

Керівник цього колективу - Микола Якович Овчар йшов до своєї мети дуже довго, майже 10 років самостійно вивчав музичну теорію, складну, на рівні вузів, гармонію, і вивчав гру на музичних інструментах: трубі, саксофоні, флейті, тромбоні, гітарах, музичній ударній установці, на якій, до речі, виконували тільки нотні партії. А особисто Микола Якович досконало виконував концертні п'єси на акордеоні.

Миколу Яковича знали і поважали у музичних колах Кіровоградщини, запрошували навчатися в музичне училище. На той час директор Олександрійської музичної школи М. Янов, наполегливо запрошував на навчання та до співпраці, адже чудовий акордеоніст був рідкістю навіть у Кіровограді.

Протягом усього життя великий талант митця розкрився й в образотворчому мистецтві. Так у 1999 р. в Олександрійському краєзнавчому музеї понад півроку експонувались його чудові картини: портрети, пейзажі, натюрморти. Вони зі смаком були оформлені автором, і, як свідчили в той час працівники музею, викликали великий попит і зацікавленість авторською виставкою.

Микола Якович пишається, що ним виконано іконостас в церкві Святої Покрови с. Захарівка Світловодського району. Найпочесніше місце було визначено для його ікони «Джерело», де відображається Свята Діва Марія з немовлям в м. Олександрії у головному Соборі нашої Єпархії .

Твори визначного майстра і сьогодні чарують його друзів, учнів та шанувальників таланту.

10 червня

50 років тому відбулося урочисте відкриття Олександрійського краєзнавчого музею (1967)

Відкриттю музею передувала копітка праця великої групи аматорів-краєзнавців: Д. П. Бернадського, Ф. М. Мержанова, К. Р. Лантуха, П. А. Прохоренка та інших. Ініціатори створення музею зібрали багато речових і документальних пам'яток, фотографій, предметів побуту, знарядь праці тощо. Виконком міської Ради виділив приміщення з шести кімнат за адресою вул. 50 років Жовтня, 14 та кошти на художнє оформлення експозицій.

10 червня 1967 року перший секретар міськкому КПУ Пилип Юхимович Гриценко передав ключі від музею першому директору краєзнавчого музею Никифору

Харитоновичу Луценку. Музей мав відділи історії, природи, етнографії, а у 80-х роках було створено кімнату космонавта.

Протягом 1967-1980 років директорами краєзнавчого музею були Никифір Харитонович Луценко, Павло Опанасович Прохоренко, Петро Федорович Крамаренко, Артем Андрійович Малоок.

З 1981 по 1991 роки директором краєзнавчого музею була Герой Радянського Союзу, льотчиця 46-го Гвардійського Таманського ордена Суворова III ступеня авіаційного полку легких нічних бомбардувальників Антоніна Федорівна Худякова.

У серпні 1991 року краєзнавчий музей став державним і отримав назву Олександрійський державний краєзнавчий музей.

Зараз музей знаходиться в комунальній власності і підпорядкований управлінню культури і туризму міської ради. Основний фонд музею налічує близько 18 тисяч експонатів. Колектив музею здійснює значну роботу по популяризації історії, природи, культури рідного краю. Протягом 20 років директором краєзнавчого музею була Алла Федотівна Груша.

Рішенням виконавчого комітету Олександрійської міської ради від 25 грудня 2003 року краєзнавчому музею було присвоєно ім'я Героя Радянського Союзу Антоніни Федорівни Худякової.

14 січня 2015 року шляхом злиття двох музеїв – Олександрійського міського краєзнавчого музею імені А.Ф.Худякової та Олександрійського міського музею Миру, згідно рішення виконавчого комітету Олександрійської міської ради від 02.10.2014 року № 830 створений **Олександрійський міський музейний центр імені А.Ф.Худякової**.

Експозиції музейного центру розташовуються у двох корпусах. В першому корпусі є краєзнавчий, природничий зал, крім того, етнографія краю представлена окремо макетом української хати та різними побутовими предметами: посудом, хатнім начинням, знаряддями праці тощо.

У краєзнавчому залі зберігаються колекції паперових грошей та монет різних епох та країн, частина яких представлена в експозиції. Працюють тематичні виставки, на яких відвідувачі можуть познайомитися з історією нашого краю, міста, видатними особистостями Олександрійщини, фотографіями різних років, серед яких є і фото, зроблені в фотомайстернях Олександрії кінця XIX-го – початку XX століть. Серед найцінніших експонатів музею – особисті речі, скафандр, пристрої, обладнання для тренування та роботи на орбітальній станції нашого земляка, двічі Героя Радянського Союзу Л.І.Попова.

У природничому залі представлена флора і фауна нашого краю, корисні копалини Кіровоградщини, палеонтологічні знахідки первісної доби.

В другому корпусі є просвітницький, історичний зали та етнографічний зал «Світлиця козака Вуса»

У просвітницькому залі представлена експозиція, яка має назву «Україна в боротьбі за незалежність і мир». Розпочинається вона висловом Т.Г.Шевченка «Було колись в Україні...». У хронологічній послідовності подані історичні періоди від 512 р. до н. е. і до сьогодення. У просвітницькому залі проводяться різноманітні заходи, що висвітлюють історичні події України на шляху до Незалежності та власне історію незалежної України. Виставкові експозиції залу формують патріотичні почуття у відвідувачів і дозволяють розкрити маловідомі факти регіональної історії, яким в радянську добу не приділялось уваги.

В історичному залі зібрані матеріали, які відображають наслідки війн, а також розкривають питання про те, чому людство повинно вести активну боротьбу за мир на планеті. В залі діють такі постійні виставки: «Перша світова війна»; «Українська революція 1917 – 1921 рр.»; «Друга Світова війна». Виставки розповідають про нацистські концтабори, «Антифашистський рух опору у Європі»; «Окупацію України 1941 р.», діяльність партизанських загонів та підпільних груп на окупованій території; про

«Капітуляцію Німеччини 1945 р.»; «Перший Парад Перемоги, який готував наш земляк Маршал СРСР Кошовий П.К.»; про «Суд над фашистськими злочинцями»; а також «Жах Хіросіми», де зображено атом, який несе людству накопичення та випробовування ядерної і бактеріологічної зброї. Створена сучасна експозиція, яка розповідає про військові події на Сході України, в зоні АТО та олександрійців, які ціною власного життя сьогодні захищають кордони незалежної України. Виставка «Життя обірване війною...» викликає особливі почуття та увагу відвідувачів.

В етнографічному залі «Світлиця козака Вуса» розповідається про побут та звичаї українського народу, проте як українці із сивої давнини прикрашали свої оселі, якою була українська хата, національний костюм, розвиток писанкарства тощо.

Загальна кількість експонатів основного фонду становить більше 25 тисяч одиниць. Колектив музейного центру здійснює значну роботу по популяризації історії, природи, культури рідного краю. Налагоджено тісну співпрацю з місцевими засобами інформації, де друкуються статті працівників музею історико-краєзнавчої тематики та інформація про заходи, що відбуваються в музейному центрі. Співпрацює центр також і з навчальними закладами міста та району, для учнів та студентів, постійно проводяться екскурсії, заняття, заходи різноманітної тематики. Працівники центру надають усім бажаним історичні та краєзнавчі довідки, допомогу в написанні рефератів, курсових та дипломних робіт. На базі музейного центру працює секція історичного краєзнавства МАН України, лабораторія юних дослідників за краєзнавчими напрямками, школа екскурсоводів. У музейному центрі діє клуб вишивальниць «Олександрійська веселка». Заняття проходять два рази на місяць, на яких вишивальниці обмінюються досвідом роботи, методами вишивання, вивчають значення символів та знаків, що використовуються у вишиванні українських рушників та одягу, освоюють стрічко- та бісероплетіння, проводять майстер – класи. Члени клубу беруть участь в обласних та всеукраїнських виставках народної творчості.

Бібліографія:

1. *Олександрійський міський музейний центр ім.Худякової Антоніни Федорівни*
[Електронний ресурс] .- Режим доступу:
http://olexrada.gov.ua/category/cult_struct/city_museum_center (дата звернення 02.09.2016)
.- Назва з екрана

20 червня

100 років від дня народження Худякової Антоніни Федорівни (1917- 1998)

військової льотчиці, Героя Радянського Союзу, Почесного громадянина міста Олександрії

Народилась 20 червня 1917 р. в с. Нова Слобода Брянської області. Навчалася в церковно-приходській школі с. Нова Слобода, потім у м.Карачеві. Закінчивши семирічку, вступила до індустріального технікуму м. Бежиці Брянської області. У 1937 р. була направлена в Дніпродзержинськ на вагоннобудівний завод на посаду майстра. Працюючи на заводі, навчалася в аероклубі, потім у Херсонській школі Осоавіахіму. У 1940 р., ставши штурманом-льотчиком, розпочала роботу спочатку в Брянському, а потім в Орловському аероклубах.

На початку Великої Вітчизняної війни добровольцем пішла в льотну частину Раскової, потім у полк Бершанської. З травня 1942 р. на фронтах Великої Вітчизняної війни. Особисто провела 926 бойових вильотів, бойовий наліт - 139 годин. У роки війни брала активну участь в обороні Північного Кавказу, розгромі німецьких загарбників на Таманському і Кримському півостровах, у Білорусії, Польщі, Східній Пруссії, Німеччині.

На закінчення Другої Світової війни Антоніна Худякова була заступником командира ескадрильї 46-го гвардійського нічного бомбардувального авіаційного полку 325-ої нічної бомбардувальної авіаційної дивізії 4-ої повітряної армії 2-го Білоруського фронту, гвардії старшим лейтенантом.

Після закінчення війни перебувала у запасі, а потім у відставці. Після виходу в запас постійно проживала у місті Олександрія Кіровоградської області. Проводила активну патріотично-виховну роботу серед молоді. За її сприяння була зібрана перша експозиція і створений Олександрійський краєзнавчий музей. З 1980 р. до 1991 р. працювала його директором, активно допомагала при зборі експонатів, організації експозицій. У грудні 2003 краєзнавчому музею було присвоєно її ім'я. Померла 17 грудня 1998 р. в м.Олександрія.

Худякова була удостоєна звання почесного громадянина міст Олександрії і Карачева. В Карачеві ще за її життя було встановлено їй пам'ятник.

Антоніна Худякова була нагороджена багатьма бойовими медалями, а також орденами: орден Леніна, два ордени Червоного Прапора, три ордени Вітчизняної війни І ступеня. Звання Героя Радянського Союзу було їй присвоєно 15 травня 1946 року (медаль № 6150).

Бібліографія:

1. Аронова Р.Е. *Ночные ведьмы*/Р.Е.Аронова. - М.: Советская Россия, 1969
2. Володина Т. *Мы под небом летали одним* /Т.Володина // *Городской курьер*. – 2008. - №21. – С.3
3. *Герои Советского Союза - наши земляки*. - Брянск, 1965.
4. *Герои Социалистического Труда. Биобиблиографический словарь. Том 2*. - М., 2008
5. *Героини. Вып. 2*. - М., 1969
6. *Крылатая гвардия. Из архива Ароновой Р.Е.* [Электронный ресурс] .- Режим доступа: <http://www.bestwriter.ru/fotoar.htm> (дата звернення 11.06.2016) . – Назва з екрана
7. Кузик. Б. М., Білошанка. В. В. *Кіровоградщина: Історія та сучасність центру України. 2 том*/Б.М.Кузик, В.В.Білошанка. — Дніпропетровськ. Арт-Прес, 2005.
8. *Литвинова Л. Н. Летят сквозь годы*/Л.Н.Литвинова. - М.: Воениздат, 1975. - 207 с.
9. *Магид А. С. Гвардейский Таманский авиационный полк*/А.С.Магид. - Издание третье, дополненное и переработанное. - М.: ДОСААФ, 1960. - 228 с.
10. *Путерброт А.Т. Боевая слава Дагестана*/А.Т.Путерброт. - Махачкала: Дагестанское кн. изд., 1988.
11. *Ракобольская И. В., Кравцова Н. Ф. «Нас называли ночными ведьмами»*/И.В.Ракобольская, Н.Ф.Кравцова.- М.: Изд-во МГУ, 2005. — 336 с.
12. *Худякова Антоніна Федорівна* [Електронний ресурс] .- Режим доступу: http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=1677 (дата звернення 07.09.2016) .- Назва з екрана
13. *Худякова Антоніна Федорівна. 1943 р. на Кубані (огляд літака перед польотом)* [Електронний ресурс] .- Режим доступу: http://library.kr.ua/exhibit/avtograf/museum/muse_p39.htm (дата звернення 11.03.2016) .- Назва з екрана
14. *Худякова Антонина Фёдоровна — мастер ночных ударов* [Электронный ресурс] .- Режим доступа: <http://kirovograd.proua.com/digest/2009/05/14/181604.html> (дата звернення 15.04.2016).- . – Назва з екрана
15. *Чечнева М. П. "Ласточки" над фронтом*/М.П.Чечнева. - М.: ДОСААФ, 1984. - 270 с.

16. Чечнева М. П. Боевые подруги мои /М.П.Чечнева.. - М.: ДОСААФ, 1975. - 341 с. - (За честь и славу Родины)

21 червня

100 років від дня народження Єдкіна Віктора Дмитровича (1917-1993)

**льотчика, учасника Другої світової війни,
Героя Радянського Союзу**

Народився 21 червня 1917 р. в м. Олександрія Кіровоградської області. Після закінчення школи навчався в Маріупольському металургійному технікумі. В лавах радянської армії з 1937р. У 1940 р. закінчив Чугуївське військово-авіаційне училище льотчиків. На фронтах Другої світової з червня 1941 р. Здійснив 294 бойових польотів, в 53 повітряних боях збив 15 літаків та 2 аеростати ворога. З 1955р.- полковник запасу. Працював в Одесі в гідрометеорологічному інституті.

Помер 17 травня 1993 р. в Одесі.

Бібліографія:

1. Єдкін Віктор Дмитрович [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Єдкін_Віктор_Дмитрович(дата звернення 15.08.2016).- Назва з екрана
2. Едкин Виктор Дмитриевич [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://allaces.ru/r/people.php?id=00000007138>(дата звернення 15.08.2016).- Назва з екрана
3. Зимин Г. В. Истребители/Г.В.Зимин. — М.: Воениздат, 1988.
4. Кузик. Б. М., Білошапка. В. В. Кіровоградщина: Історія та сучасність центру України. 2 том/Б.М.Кузик, В.В.Білошапка. — Дніпропетровськ. Арт-Прес, 2005

26 червня

80 років від дня народження Колеснікова В'ячеслава Гавриловича (1937)

журналіста, поета, прозаїка, краєзнавця

Народився 26 червня 1937 р. в селі Недогарки Олександрійського району на Кіровоградщині. Після школи навчався в училищі механізації сільського господарства, де здобув професію «тракторист-машиніст широкого профілю». Працював механізатором в Олександрійській МТС, трактористом, комбайнером, механіком, помічником бригадира мехбригади. У 1958 р. йде на строкову службу на флот. Після повернення у 1962 р. працював на авторемонтному заводі, займався журналістикою, літературою. Після перемоги у республіканському конкурсі в газеті «Молодь України» його запрошують на

роботу у місцеву газету «Ленінський прапор» (нині «Вільне слово»). В цій редакції він пропрацював усе своє трудове життя, майже 40 років.

Пройшов шлях від кореспондента до заступника редактора. За час роботи закінчив Вищу партійну школу (факультет журналістики, 1970-1975 рр), став членом Національної Спілки журналістів України, лауреатом і переможцем багатьох журналістських і літературних конкурсів. Друкувався в центральних і міських газетах, республіканських журналах і альманахах. На його вірші написано близько двох десятків пісень («Дві дороги» муз. В.Скляра; «Кладка», «До тебе», «Стежка», «Соняшник», та ін. на муз. Н.Боровик).

З-під пера Колеснікова вийшли сотні віршів, кілька поем, десятки нарисів, оповідань, новел, статей, тощо. Автор книг: «Любов і розлука» (2006), «Не покинь мене, удивление» (2007), «Сузір'я» (2007).

Бібліографія:

1. Бескровная Н. Бывших журналистов не бывает / Н. Бескровная // *Олександрійський тиждень*. - 2012. - 2 серпня. - С. 4.
2. Ну що б, здавалося, слова... // *Сільський вісник*. - 2013. - 05 січня. - С. 3

27 липня

100 років від дня народження Олександра Панасовича Фурлета (1917- ?) розвідника

Народився 27 липня 1917 року в м.Олександрії.

Майже два з половиною роки Олександр Фурлет провів у гітлерівській окупації. Роки сліз, горя та смертей не залишили байдужим нікого. Жага помсти окупантам весь час вогнем палала в душі молодого чоловіка. При першій же можливості Олександр Панасович пішов на фронт.

Воїном 95-ї гвардійської стрілецької дивізії він став восени 1943 року, коли її військові частини звільнили від фашистських загарбників його рідну Олександрію. За власним бажанням Олександра Панасовича було направлено до розвідгрупи 287-го гвардійського стрілецького полку. Розвідка — очі та вуха армії. Жодна військова операція не проходила без даних розвідгрупи. Розвідники працювали безперервно: і вдень, і вночі. Діяли, коли війська тримали оборону, коли йшли в наступ, і навіть тоді, коли військова частина була на вимушеній тимчасовій перерві. Основною метою розвідгруп було забезпечення головного командування всією необхідною інформацією про супротивника.

Олександр Панасович швидко зарекомендував себе відважним розвідником, завдяки чому став командиром пішої розвідки полку. Розвідгрупи він завжди очолював особисто. Олександр Фурлет діяв хоробро, чітко та уміло, надихаючи солдат своїм прикладом. Його характеристика свідчить: «Будучи на посаді командира пішої розвідки, показав особисту сміливість, хоробрість і рішучість у боях з німецько-фашистськими загарбниками».

Навесні 1944 року війська 95-ї дивізії дісталися берегів Дністра й зайняли плацдарм на правобережжі. Розвідка велась цілодобово. Солдати помітили, що німці ведуть спостереження і корегують вогонь по передовій з двох невеликих будинків, що стояли осторонь інших. Фурлет та декілька його розвідників крадькома пробралися до будинків та захопили там чотирьох спостерігачів. Повернувшись у розташування полку. Олександр Панасович особисто передав німців командирі дивізії генералу А.І. Олійникову.

Пройшовши безліч випробувань, Олександр Панасович залишався скромним та стриманим. Його бойові подвиги заслуговують не тільки поваги та захоплення, а й довічної пам'яті. Сам Фурлет коментував свої заслуги так: «Було безліч інших не менш ризикованих епізодів, але з часом багато чого забувається. Адже ми тоді не думали про історію, потрібно було лише нещадно громити ворога, звільняти народи від гітлерівської чуми».

Після закінчення бойових дій Олександр Панасович не сидів без діла, до останнього був першим у боротьбі за хліб. Він працював головою колгоспу, був секретарем парткому, неодноразово обирався депутатом Олександрійської райради, 18 років був членом Олександрійського райкому партії.

Бібліографія:

1. Костенко Ю. Олександр Панасович Фурлет/Ю.Костенко//Народне слово.- 2013.-21 лютого.- С.7

2 серпня

70 років від дня народження Давиденка Володимира Андрійовича (1947)

вченого, заслуженого діяча науки та техніки України

Народився 2 серпня 1947 р. в Олександрії.

Закінчив з відзнакою Олександрійську школу №13, Комунарський гірничо-металургійний інститут (1972) (нині - Донбаський державний технічний університет), де 1968-1973 та від 1979 р. і працює.

Автор більше 200 наукових робіт, в т.ч. 7 монографій і 6 учбових посібників. Член редколегії технічного і науково-практичного журналу «Вестник МАНЭБ». Брав участь в укладанні книги «Безопасность деятельности: Энциклопедический словарь» (С.-Петербург, 2003).

Академік Нью-Йоркської Академії наук та Міжнародної академії наук екології та безпеки життєдіяльності, професор, завідувач кафедри екології та безпеки життєдіяльності Донбаського державного технічного університету.

Бібліографія:

1. Денищенко С.Б. Давиденко Володимир Андрійович/С.Б.Денищенко // Енциклопедія Сучасної України.-Т.7. - К.,2007.- С.113
2. Светличный Р.Сказание о нашем земляке/Р.Светличный // Городской курьер.-2008.- №24 (12 июня).-С.3

9 серпня

80 років від дня народження Лісовського Ореста Михайловича (1937)

**лікаря-анестезіолога вищої категорії,
Заслуженого лікаря України**

Батьки Ореста Лісовського теж були медиками. Хлопчику не було року, коли його батька заарештували, засудили, як ворога народу, і розстріляли. Про те, що він відразу був розстріляний, Орест дізнався тільки у 1956-му.

Навчався в Київському медичному інституті. Тавро «сина ворога народу» діяло бивчо. В комсомол його не приймали, але на кожних комсомольських зборах обов'язково

на порядку денному стояло питання відрахування його з інституту. І тільки завдяки волі і сміливості однокурсників, більшість голосувала «проти». Лише у 1956 році, після повернення в складі студзагону з цілини, Ореста запросили до Трибуналу, де і розкрилися всі подробиці у справі батька. Вірніше, з фабрикації його справи. Тому що побачив юнак безпідставні доноси, написані на батька рукою одного з злостивців, і навіть дізнався «руку» досить близького їхній родині людини. Незабаром батька реабілітували посмертно, а зі студента Ореста Лісовського назавжди зняли бирку «сина ворога народу». Стажувався у лікаря Миколи Амосова.

У 1960 році, відразу після закінчення Київського медичного інституту, молодий фахівець з розподілу їде в Олександрію. Жереб упав на центральну міську лікарню №1. Трудова діяльність починається з посади лікаря-ординатора, а потім стає завідувачем анестезіологічної службою. До речі, завдяки саме клопотанням адміністрації лікарні, головного лікаря Ю. В. Осмолівського, лікаря-анестезіолога О. М. Лісовського в Олександрії з'явилося реанімаційний-анестезіологічне відділення з палатою інтенсивної терапії. У 60-ті роки реанімаційна служба обслуговувала не тільки місто, а й райони, часом досить віддалені.

У 1988 році Оресту Лісовському було присвоєно звання заслуженого лікаря. Але, як відомо, життя не стоїть на місці, на рубежі століть прийшло розуміння необхідності змін. Перехід в онкологічний диспансер був продиктований часом, необхідністю професіонального зростання, взяттям нових висот.

Більше 45 років працював лікарем-анестезіологом, завідувачем відділення в Олександрійській міській лікарні №1. У 60 років він добровільно написав заяву про переведення з посади завідувача відділенням на посаду звичайного лікаря.

Дорогою батьків пішли дві дочки Лісовських - Наталя та Олена.

Бібліографія:

1. Кохан А. *А починалось в Александріи* / А. Кохан // *Городской курьер*. - 2010. - 22 июля. - С. 5.
2. Михайлюк Т. *Оресту Лисовскому - 75 лет* / Т. Михайлюк // *Олександрійський тиждень*. - 2012. - 16 серпня. - С. 4.
3. Тамара Аноко. *Лисовский Орест Михайлович [Електронний ресурс]*. - Режим доступа: <http://news.kr.ua/2010/03/524> (дата звернення 08.08.2016). - Назва з екрана

18 вересня

90 років від дня народження Попова Івана Федоровича (1927)

Почесного громадянина міста Олександрії, Почесного шахтаря

Почесний шахтар, гірничий робітник очисного вибою шахти «Верболозівська». За активну трудову участь в розвитку буровугільної промисловості міста і громадську діяльність по вихованню молоді на трудових традиціях присвоєно звання «Почесний громадянин міста Олександрії».

Попов Іван Федосійович народився 18 вересня 1927 р. в с. Вербова Лоза Олександрійського району Кіровоградської обл. у родині робітника.

З 1934 р. навчався в Олександрійській середній школі №2, навчання було перерване німецько-фашистською окупацією. Після звільнення Олександрії у грудні 1943 р. почав працювати в тресті

“Укрбурвугілля” м. Олександрії на відновлених після окупації шахтах № 2 і 3.

У грудні 1944 р. був призваний до лав Радянської Армії і відразу направлений до діючої армії. Брав участь у боях на 3 Українському і 1 Далекосхідному фронтах.

Нагороджений: медалями “За відвагу”, “За Перемогу над Німеччиною”, “За Перемогу над Японією”, “XXX років Радянської армії і флоту”. У квітні 1951 р. демобілізований у запас.

З червня 1951 р. почав працювати на шахті №2-3 м. Олександрії спершу забойщиком, потім машиністом вугільного комбайну. Саме за довготривалу доблесну працю і звитягу на підприємствах буровугільної галузі міста і було присвоєно звання Почесного громадянина міста Олександрії.

Бібліографія:

1. *Почесні громадяни міста Олександрія [Електронний ресурс] .- Режим доступу: http://olexrada.gov.ua/category/hon_citizens (дата звернення 08.08.2016).- Назва з екрана*

30 вересня

130 років від дня народження Бачинського Михайла Опанасовича (1887-1937) українського історика

Народився 30.09.1887 р. в Олександрії Херсонської губернії у родині народного вчителя. 1906 року закінчив гімназію в Єлисаветграді і вступив на історичний відділ історико-філологічного факультету Київського університету Св.Володимира. Через рік, як політично неблагонадійного, його було виключено з університету. 1909 року знову вступив до університету, який закінчив 1912 р. з дипломом першого ступеня. Дипломну роботу захистив на тему «Колонізація Новоросійського краю в XVIII ст.».

1912–1914 працював вчителем у Стародубській чоловічій гімназії по курсах вступу до філософії та історії. У цей же час завідував місцевим історико-археологічним музеєм.

Восени 1914 року перевівся до Павлоградської чоловічої гімназії, де протягом трьох років крім вище згаданих предметів також викладав латинь.

1917 року перебрався до Олександрії, де протягом восьми років викладав предмети з історії та української мови в різних освітніх закладах: вчительські курси (1917), гімназія і вчительська семінарія (1917–1920), соціально-економічна школа (1920–1922), педагогічний технікум (1922–1925). 1921–1924 рр. - на вчительських курсах читав методичні курси викладання в трудшколах історії культури та рідної мови.

З вересня 1925 року в Одесі, де педагогічну діяльність продовжував у різних навчальних закладах: перша торгово-промислова профшкола (1925–1930), вечірній робітничий університет (1926–1933), курси українізації (1928–1930), театральна школа (1934–1937), робітничий факультет кредитно-економічного ін-ту (1935–1937), ОДУ (1936–1937), медичний університет (1937). Через політичні та економічні обставини цього часу був змушений погодитися на викладання переважно української та латинської мови.

В Одесі розпочав активну наукову роботу, яка відбувалась під керівництвом М. Слабченка який запрошує його до семінару підвищеного типу при ОІНО в якості слухача (1926), стає викладачем семінару з латинської мови. У квітні 1927 року став аспірантом Одеської секції Харківської науково-дослідної кафедри історії української культури при тому ж ін-ті. В обліковій картці аспіранта М. Слабченка згодом записав: «вийде з нього блискучий вузівський викладач і цікавий науковий дослідник». У семінарі виступав з

багатьма доповідями, наприклад «Лютневий 1917 року переворот в Одесі», а деякі доповіді були надруковані в місцевих збірках.

Основною його науковою роботою в семінарі була промоційна праця «Торгівля Запоріжжя з Кримом», але в цей час він також опрацьовував тему «Позашкільна освіта на Півдні України». З відкриттям 1926 року ОНТ, яке діяло як одеська філія ВУАН, став його активним членом. Наприкінці 1920-х М. Слабченко залучив його до підготовки до друку Запорізького Архіву. На рубежі десятиріч видання архіву Коша на деякий час загальмувалось, а вже 1932 року він з іншими науковцями на чолі з Н. Полонською-Василенко знову повернувся до видання архіву Коша.

16.02.1931р. заарештований співробітниками НКВС за звинуваченнями по справі «Українського національного центру». І хоч через деякий час був звільнений, але звинувачення в «націоналізмі» в тих умовах стало для нього роковою віхою.

26.12.1937р. знову заарештований. Цього разу слідчими було підготовлено більше «компрометуючих» фактів: знайомство з В. Винниченком, М. Слабченко; членство в партії українських есерів та ін. Вирок — «вища міра покарання» був виконаний 29 грудня 1937 року в Одесі.

1958 року за постановою Президії Одеського обл. суду було винесено рішення про повну безпідставність обвинувачень.

19 лютого 2016 року на честь Михайла Бачинського в Олександрії було названо вулицю.

Праці:

1. *Історія революційного руху на Олександрійщині в 1917–1922 рр.* — Олександрія, 1922; *Голод на початку 90-х років на Херсонщині і діяльність М. В. Левитського // Записки Одеського наукового при Української Академії наук товариства. Секція соціально-історична.* — 1927. — Ч. 1;
2. *Головні економічні течії 30-х — 40-х років XIX ст. на Степовій Україні // Записки Одеського наукового при Української Академії наук товариства. Секція соціально-історична.* — 1928. — Ч. 3.

Бібліографія:

1. Бачинський А. Д. Михайло Бачинський учень Михайла Слабченка // Академік Михайло Єлисейович Слабченко: наукова спадщина і життєвий шлях. — Одеса, 1995. — С. 105–115; *Історія НАН України. 1924–1928.* — К., 1998. — С. 341
2. Бачинський Михайло Опанасович [Електронний ресурс]//Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Бачинський_Михайло_Опанасович .- Назва з екрану
3. Жахалова Н. Михайло Бачинський: втрачене покоління [Електронний ресурс]//Режим доступу: <http://alnews.com.ua/history/chronology/10471-mikhajlo-bachinskijj-vtrachene-pokolinnya> .- Назва з екрану
4. Левченко В. В. Організація та діяльність Одеської секції Харківської науково-дослідної кафедри історії української культури при Одеському інституті народної освіти // ЗІФ. — Одеса, 2003. — Вип. 13. — С. 136–137
5. Левченко Валерій Валерійович. Бачинський Михайло Опанасович (1887-1937) / В. В. Левченко // *Одеські історики: енциклопедичне видання / відп. ред.: В. А. Савченко ; Асоціація європейської культури, ОНУ ім. І.І. Мечникова.* — Одеса : Друкарський дім, 2009. - Т.1 : (початок XIX - середина XX ст.) . — 2009 . — С.38-40
6. *Одеський Мартиролог. Т. 1.* — Одеса, 1997. — С. 45
7. Хмарський В. М. Про участь М. Є. Слабченка у підготовці до видання архіву Коша Нової Запорозької Січі // Академік Михайло Єлисейович Слабченко: наукова спадщина і життєвий шлях. — Одеса, 1995

8 листопада

30 років Олександрійському музею Миру (1987) (Нині у складі Олександрійського міського музейного центру імені А.Ф.Худякової)

Олександрійський музей Миру засновано 8 листопада 1987 року згідно рішення № 193 виконавчого комітету Олександрійської міської Ради, а урочисте відкриття музею Миру відбулося 1 листопада 1990 року в окремому приміщенні,

розташованому в центрі міста.

Засновниця музею Миру – Шульга Інна Антонівна. У 1973р. при міському Палаці піонерів та школярів ім.О.Шакало вона створила загін слідопитів-пошуковців під назвою «Пошук». Загін складався з учнів віком від 12 до 16 років і нараховував 60 осіб. Інна Шульга керувала цим загоном протягом 15 років. Метою його діяльності був збір, систематизація і вивчення матеріалів історії Олександрійщини та пошуки воїнів-земляків, що загинули під час Другої світової війни для подальшого занесення їхніх імен у Книгу Пам'яті України.

Пошуковці брали участь в обласних, республіканських і всесоюзних конкурсах-вікторинах, спрямованих на вивчення історії рідного краю та боротьби за мир у Світі, в яких виборював перші місця. У 1985 році Радянський Комітет Ветеранів Війни нагородив Інну Шульгу як керівника загону слідопитів «Знаком РКВВ» — найвищою нагородою пошукових загонів. Загону було присвоєне ім'я олександрійського піонера-партизана Бориса Білого. У 1988 році — нагороджений Почесною грамотою та медаллю Українського Комітету Захисту Миру.

За час діяльності загону було зібрано велику кількість матеріалів, що могла стати музейною експозицією. Тому 8 листопада 1987 року Рішенням № 193 виконавчого комітету Олександрійської міської Ради на основі зібраного слідопитами-пошуковцями матеріалу було засновано музей. Спочатку це була кімната-музей, де екскурсводами були члени загону. 1990 року музей був урочисто відкритий у власному окремому приміщенні, наступного року йому присвоєно статус «Народний».

У 1991 році Олександрійський Народний музей Миру був занесений до Каталогу Міжнародного Центру юнацького туризму (Лондон) як один з найбільш цікавих оглядових об'єктів Європи. Рішенням Олександрійського міськвиконкому № 423 від 2.07.1996 р. музей одержав статус Державного.

За роки існування музей став координаційним центром роботи з патріотичного виховання молоді, отримав близько 80 грамот і подяк місцевого, обласного, республіканського і державного рівня. У 1998 році музей отримав Диплом Товариства Червоного Хреста.

Бібліографія:

1. *Олександрійський міський музейний центр ім.Худякової Антоніни Федорівни [Електронний ресурс] .- Режим доступу: http://olexrada.gov.ua/category/cult_struct/city_museum_center (дата звернення 02.09.2016) .-Назва з екрана*

20 грудня

**60 років від дня народження
Жванка Валерія Івановича
(1957)**

вчителя, краєзнавця, журналіста, фотографа

Народився 20 грудня 1957 року в Олександрії, в сім'ї службовця. У 1975 році закінчив середню школу №2. У 1976-78 рр. проходив службу в лавах Радянської Армії. З 1980-1985 рр. навчався в Кіровоградському педагогічному інституті ім. О.Пушкіна на філологічному факультеті. Працював в школах Олександрії. З 1991 року живе і працює в с. Попельнастому, Олександрійського району.

Друкується в газетах та журналах Києва, Харкова, Кіровограду (газ. «Молодіжне перехрестя», журнал «Поріг»), Олександрії («Александрійские ведомости», «Городской курьер», «Сільський вісник»).

Був учасником багатьох радіо та телепрограм. Автор короткометражних фільмів: «Канікули» (за Р. Бредбері, 1982р.), «Ты этого не помнишь» (про Голокост в Олександрії, 1984р.), «В заключениЕ» (1987 р.), «Країна тисячі і однієї щедрот» (разом з учнями Попельнастівської школи, 2000р.), «Іграшки» (2005р.)

В співавторстві з Олегом Волянським видав короткий історико-краєзнавчий нарис «Попельнасте - давні козацькі шляхи» (2005р.). У 2006 році – надрукував буклет «Герб Олександрійського району». В жовтні 2011 року Валерій Іванович презентував нову книгу краєзнавчих нарисів «Мій берег». В другій частині книзі надруковано вірші Зінаїди Жванко, дружини та соратниці, вчителя Попельнастівської школи.

У 2015 році видав нову книгу «Бароккові закартки Олександрії»

Бібліографія:

1. *Об авторе [Електронний ресурс]. - Режим доступа: <http://zvanya.alnet.com.ua/zvanya/page4.html> (дата звернення 07.08.2016).- Назва з екрана*
2. *Олександрієць Дмитро Чижевський: від учня гімназії до світила славістики // Городской курьер. - 2014. - 24 апреля. - С. 1.*
3. *Книгу олександрійського краєзнавця презентували у рідному місті // Городской курьер. - 2015. - 7 мая. - С. 2.*
4. *В Кіровограді презентували книгу олександрійського педагога, краєзнавця і фотографа // Городской курьер. - 2015. - 2 июля. - С. 7.*
5. *У Києві олександрійський краєзнавець і літератор Валерій Жванко презентував книгу // Городской курьер. - 2015. - 26 ноября. - С. 7.*

Дати та події, щодо яких встановлено лише рік

**50 років з дня заснування
ДНЗ (ясла-садок) №21
(1967)**

ДНЗ (ясла-садок) №21 збудований у 1967 році, як відомчий заклад шахти «Верболозівська», об'єднання «Олександріявугілля».

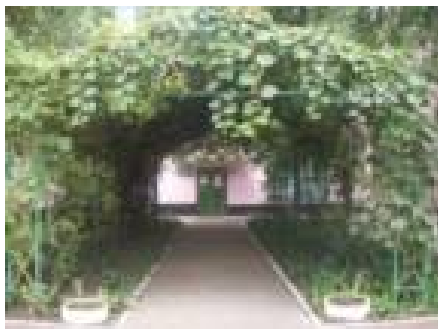
01.04.2001 року дошкільний заклад передано до комунальної власності управління освіти, молоді та спорту Олександрійської міської ради.

Цікаво те, що зараз в цьому закладі працюють вихователями колишні випускники дитячого садочка. Одними з перших дітей, які в 1968 році прийшли до садочку, були Інна

Григорівна Карпенко, яка зараз працює вихователем середньої групи та Кондус Світлана Василівна, яка зараз працює вихователем молодшої групи. Свого часу відвідувала садочок і вихователь старшої групи Шакула Ірина Віталіївна. Навіть, завідувача дошкільним навчальним закладом, Хорольська Ірина Василівна, в дитинстві відвідувала дитячий садочок №21.

Бібліографія:

1. Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №21: матеріал з сайту ДНЗ №21 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://oleksandria-dnz21.edukit.kr.ua> (дата звернення: 25.09.2016). - Назва з екрана

50 років з дня заснування ДНЗ (ясла-садок) №20 (1967)

У 1967 році відкрив двері для малят дитячий садок № 20 під тендітною назвою «Троянда». Першим завідувачем садочка була Карабовська Валентина Федорівна, яка згуртувала навколо себе творчих, ініціативних людей. У 1992 році Валентину Федорівну змінила Шпак Людмила Федорівна, яка продовжила традиції гуманістичного виховання дітей.

У 1996 році садок отримав нову оселю – типове двоповерхове приміщення із просторими груповими кімнатами, окремими спальнями, музичною залою. Весь тягар облаштування закладу взяла на свої плечі Кравченко Надія Василівна, яка зуміла організувати колектив, який не шкодуючи сил, енергії, власного часу працював і працює над створенням затишку для малюків. Дошкільний заклад постійно зміцнює та модернізує свою матеріально-технічну базу.

Бібліографія:

1. Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №20: матеріал з сайту ДНЗ №20 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://sadik20.klasna.com/uk/site/our-kindergarten.html> (дата звернення: 25.09.2016). - Назва з екрана

**90 років (1927) тому в місті Олександрія з'явився перший трактор марки
«Форзон»**

«Первая артель была организована в Северной части Александрии, в районе улиц Энгельса, Угольной и других.

В 1927 году артель впервые получила от государства трактор марки «Форзон», который возил за собой двухкорпусной плуг и мог вспахать в день не больше 2,5 га земли.

Первым трактористом на этом тракторе был Максимов Андрей Федорович, он же ездил получать данный трактор в г. Кременчуг.

Первый трактор ... произвел большое впечатление на жителей города и близлежащих сел. И старые и малые гурьбой приходили и долго смотрели на этот трактор, как на какое-то чудо. Они долго смотрели, уходили и снова приходили. Первая артель и первый трактор привлекали внимание бедных крестьян, которые все больше убеждались, что в коллективном хозяйстве им будет легче, не будет эксплуататоров, земля будет обрабатываться коллективно и они – крестьяне все будут равны». (За книгой Помятунова А. «История города Александрии»)

**100 років від дня народження
Горовецького Івана Феофановича
(1917-?)
Героя Соціалістичної праці.**

Народився в селі Стройніково Олександрійського району Кіровоградської області у сім'ї селянина-бідняка.

З 1933 р почав трудову діяльність робітником олександрійської геологорозвідницької партії і одночасно без відриву від виробництва в червні місяці 1934 р. закінчив курси бурових майстрів і працював в тій же партії буровим майстром по травень 1935 р. Працював на Байдаківському вуглерозрізі машиністом першого в Олександрії екскаватора.

У 1941 р. пішов на фронт зв'язківцем 262 батальйону південно-західного фронту. У 1942 р. 14 лютого був тяжко поранений і знаходився на лікуванні. У листопаді 1942 р. направлений у 362 стрілецький полк Калінінського фронту у якості стрілка.

У жовтні 1945р демобілізований з рядів Червоної Армії і став працювати машиністом екскаватора на будівництві Байдаківського вуглерозрізу, потім тут же працював по січень 1967 р.

У 1954 році його було обрано депутатом Верховної Ради по Олександрійському виборчому округу. У 1958 р. повторно обрано депутатом Верховної Ради СРСР. Обирався також депутатом Кіровоградської обласної Ради.

Нагороджений медалями «За перемогу над Німеччиною», «За трудову доблесть» у 1953 р. За визначні заслуги у виконанні завдань плану по розвитку вугільної

промисловості і досягненні високих техніко-економічних показників у роботі від 29 червня 1966 р. йому присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці.

Бібліографія:

1. *Горовецький Іван Феофанович [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://oblast.kr.ua/catalog/g/430-goroveckij-ivan-feofanovich-1917-s-strojnिकove-teper-s-martov-ivanivka.html> (дата звернення 18.05.2016) . – Назва з екрана*
2. *Дяков В. В. Фронтowa родина / В.В. Дяков // Городской курьер. - 2012. - 12 апреля. - С. 8.*

100 років з дня виходу в Олександрії щотижневої газети «Трудове життя». (1917)

Щотижнева газета. Орган Олександрійського повітового комітета РСДРП (об'єд.) і «Бунда». Адреса редакції та контори: м.Олександрія, вул. Інгульська, будинок Когона. Редактор Е.М.Іофань.

Відомо 11 випусків цієї газети у 1917 році.

Дні пам'яті

8 лютого

День пам'яті Степана Христофоровича Горобця (1913—1942)

Героя Радянського Союзу

Народився 8 лютого 1913 року в с. Долинському Олександрійського району Кіровоградської області. Навчався в рідному селі, працював машиністом газодувної турбіни в м. Дніпродзержинськ. В боях Великої Вітчизняної з вересня 1941 року. Командир танку 21-ї танкової бригади (30-та армія, Калінінський фронт). Відзначився в боях на Волоколамському шосе.

7 лютого 1942 року молодшому лейтенанту Горобцю командування доручило ввійти в прорив між селами Клепіно і Петеліно. Це було дуже важливе завдання.

Екіпаж танка поклявся з честю виконати бойовий наказ, а командир перед боєм подав заяву з проханням прийняти його кандидатом в члени партії, у своїй заяві він написав: «Хочу йти в бій комуністом. Якщо загину за Батьківщину, то вважайте членом партії».

Танкісти екіпажу розуміли відповідальність завдання. Треба було знищити ворожу оборону, викликати на себе її вогонь. Рано-вранці 8 лютого танк С.Х.Горобця ринувся в атаку. За ним пішла піхота. Ворог люто огризався вогнем з гармат, мінометів і кулеметів, але грізна бойова машина йшла вперед. Вона ввірвалася в бойові порядки німців, давила гусеницями живу силу і техніку. Стрілець-радист Пастушин влучними пострілами знищував одну за другою вогневі точки.

Раптом командир помітив групу до ста ворожих солдатів, що готувалася до контратаки. Фашисти хотіли відрізати і знищити нашу піхоту. Молодший лейтенант С.Х.Горобець розгадав план фашистів та наказав механіку-водієві Литовченку гусеницями і вогнем кулемета знищити німецький підрозділ.

У цьому сміливому рейді екіпаж молодшого лейтенанта С.Х.Горобця знищив 3 гармати, 12 мінометів, 20 кулеметів, 70 солдатів та офіцерів противника. Село Петеліно зайняли наші війська, але в цьому бою загинув відважний танкіст. Він з честю виконав урочисту обіцянку перед партією і Батьківщиною.

Радянський уряд високо оцінив подвиг нашого земляка, присвоївши йому звання Героя Радянського Союзу. Вдячні люди спорудили пам'ятник хороброму воїну-українцю. До могили героя ніколи не заростає стежка.

Свято шанують пам'ять свого земляка жителі села Долинського. Найкраща вулиця названа його іменем. Його ім'я з гордістю носила піонерська організація школи, та й сама школа названа його іменем.

Указом Президії Верховної Ради Союзу РСР від 5 травня 1942 року присвоєно звання Героя Радянського Союзу, посмертно.

9 травня 2003 року на Батьківщині героя встановлена меморіальна Дошка.

Бібліографія:

1. *Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь / Пред. ред. коллегии И.Н.Шкадов. — М.: Воениздат, 1987. — Т. 1*
2. *Історія міст і сіл України. Кіровоградська область. Село Долинське [автор-упорядник Л.Балацький]. -Олександрія, 2013.- С.38*

13 березня

День пам'яті Федора Федоровича Оксанича (1914-1997) Заслуженого вчителя УРСР

Федір Федорович народився 22 квітня 1914 року в с. Інгуло-Кам'янка Новгородківського району. Заслужений учитель України, красзнавець.

Після закінчення семи класів неповної середньої школи у 1932 р. Федір Федорович вступив до Кіровоградського педагогічного технічного технікуму. У 1934 р. стає студентом історичного факультету Одеського державного університету. У 1936 р. у зв'язку з хворобою перевівся на заочне відділення. Закінчив університет у 1941 р. , паралельно з навчанням розпочав трудову діяльність у 1937 р. на посаді заступника директора Компаніївської середньої школи Кіровоградської області. З 1938 р. працював директором Ганно-Требинівської середньої школи Устинівського району Кіровоградської області. Під час евакуації з 1941р. до 1944р. займав посаду директора Біловської середньої школи Ребрихінського району Алтайського краю. Після звільнення Кіровоградської області від німецько-фашистських загарбників з 1944 р. до 1974 р. працює директором Новопраської середньої школи. Роботу почав з відбудови напівзруйнованих у період окупації приміщень школи, залучаючи до цього педколектив, учнів та їх батьків, звертався за допомогою до підприємств та колгоспів Нової Праги. У 1961 р. Федір Федорович ініціював будівництво нового приміщення школи. На території закладу була збудована обсерваторія, закладено сад.

Після завершення будівництва школи у 1964 р. Ф. Ф. Оксанич разом із очолюваним ним педколективом організував навчально-виховний процес з одночасною профорієнтацією учнів на базі пришкольніх дослідницьких ділянок та на виділеній у колгоспі ім. Леніна землі (82 га). У школі діяла учнівська виробнича бригада. Учні спостерігали і безпосередньо виконували всі необхідні роботи на птахофермі, кролефермі,

виросили та здавали державі тутових шовкопрядів. Мали до 400 га землі, де проводили велику дослідницьку роботу, яка мала практичне застосування в місцевих колгоспах. Досвід створення учнівських виробничих бригад школа тричі представляла на Всесоюзній виставці досягнень народного господарства в Москві. Була нагороджена Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР. 37 учнів школи нагороджені бронзовими медалями ВДНГ. Неодноразово заклад займав перші місця, тричі був нагороджений перехідним Червоним прапором Обкому КПУ і Облвиконкому Кіровоградської області, почесними відзнаками Міністерства освіти України, премією, яку вручав двічі Герой Соціалістичної Праці О. В. Гіталов.

За 30-річний безперервний період роботи Федора Федоровича в школі її закінчило близько 3000 випускників. Серед них більше 100 учнів, які закінчили школу із золотою та срібною медалями; 480 випускників стали студентами вищих навчальних закладів. З них 7 стали кандидатами наук.

При школі діяв Університет педагогічних знань, проводилися педагогічні конференції для батьків. На базі школи відбувалися обласні та республіканські семінари, конференції вчителів. Школа співпрацювала із освітніми закладами Москви, Грузії, республік Прибалтики, Польщі, Словаччини, Болгарії. Її відвідували іноземні делегації з метою знайомства з досвідом роботи та виховання школярів.

Федір Федорович двічі брав участь у роботі з'їзду вчителів УРСР і тричі в науково-педагогічних читаннях Академії педагогічних наук з методичними розробками і доповідями, які відзначені грамотами.

Нагороджений орденами Леніна, Трудового Червоного Прапора, орденом «Знак пошани», шістьма медалями, серед них «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні», «За трудову доблесть». Був удостоєний знака «Відмінник народної освіти СРСР» та Почесної Грамоти Президії Верховної Ради УРСР. Йому присвоєно звання «Заслужений учитель Української РСР». Ф. Ф. Оксанич неодноразово обирався депутатом у місцеві органи влади різних рівнів та до складу керівних органів громадських організацій.

З 1964 р. Оксанич Ф.Ф. був директором Новопраського народного історико-краєзнавчого музею, завідувачим парткому колгоспу ім. Леніна. Сподвижник і друг Василя Сухомлинського, І. Ткаченка. Автор книг «У тісному зв'язку з життям», збірника з досвіду трудового навчання і профорієнтації учнів (1969). Працюючи в архівах, він зібрав велику кількість матеріалу, який використав під час написання книг «Нова Прага - селище хліборобів» (1987), «В боях за рідну землю» (1987) та підготовці до друку тому, присвяченого Кіровоградській області «Історія міст і сіл України».

Федір Федорович займав активну громадянську позицію до останніх днів свого життя: брав участь у всіх подіях, які відбувалися у школі та селищі.

Помер 13 березня 1997 року. Похований у смт Нова Прага.

23 квітня 1999 р. на фасаді Новопраського НВК відкрито меморіальну дошку. У цьому ж році започатковано премію ім. Ф.Ф. Оксанича для кращих студентів Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка – випускників шкіл Олександрійського району

У 2007 році Олександрійською районною державною адміністрацією було встановлено педагогічну премію імені Ф. Ф. Оксанича.

Бібліографія:

1. Погляд через роки [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://alexregion.blogspot.com/2014/10/blog-post_85.html#more (дата звернення 22.09.2016.- Назва з екрана)

15 листопада

**День пам'яті
Івана Максимовича Бондаренка
(1918-1997)**

Героя Радянського Союзу

Народився 30 березня 1918 року в посаді Нова Прага, волосному центрі Олександрійського повіту Херсонської губернії (нині — Олександрійський район Кіровоградської області) в бідній селянській родині. Здобув неповну середню освіту. Пролягом 1937—1938 років працював бухгалтером Новопраського районного відділу соціального забезпечення.

До лав РСЧА призваний у 1938 році Новопраським РВК Миколаївської області. Брав участь у радянсько-фінській війні 1939—1940 років. У 1941 році закінчив Рязанське військове піхотне училище.

Учасник німецько-радянської війни з червня 1941 року. Воював на Північному, Ленінградському, Західному і 2-у Білоруському фронтах. Тричі був поранений. У 1943 році закінчив КУКС «Постріл».

Особливо командир 1-го стрілецького батальйону 459-го стрілецького полку 42-ї стрілецької Смоленської дивізії капітан І.М.Бондаренко відзначився під час визволення Білорусі. Батальйон під його командуванням форсував 23 червня 1944 року річку Проня, а наступного дня — річку Бася. Ворожі позиції було прорвано і з незначними втратами батальйон вийшов до Дніпра. О 4-й годині ранку 25 червня на підручних засобах батальйон Івана Бондаренка форсував Дніпро й захопив плацдарм на правому березі, тим самим забезпечивши швидку переправу основних сил полку і дивізії. 28 червня, виконуючи поставлене командування завдання, батальйон капітана Бондаренка перерізав шосе Могильов — Мінськ і захопив близько тисячі машин з військовим майном. Протягом 15-16 липня 1944 року батальйон під його командуванням брав участь у штурмі Гродно, вбхід форсував річку Німан і атакував супротивника в районі села Загоряни Гродненського району.

Згодом брав участь у Східно-Пруській та Східно-Померанській наступальних операціях. Перемогу зустрів у Берліні. Член ВКП(б) з 1945 року.

У 1946 році майор І.М.Бондаренко вийшов у запас. До 1952 року обіймав посаду секретаря Новопраського райвиконкому, до 1976 року — старший інспектор з кадрів Дніпропетровського обласного управління держтрудошадкас.

Помер 15 листопада 1997 року.

Бібліографія:

1. Чабаненко В. В. «Прославлені у віках: Нариси про Героїв Радянського Союзу — уродженців Кіровоградської області»/В.В.Чабаненко.- Дніпропетровськ: Промінь, 1983.- С. 49-51.